

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj

Obsah

Editorial	02
Konference Úspěch pro každého žáka 2016	04
Kulaté stoly SKAV a EDUin	06
Profil členské organizace ČOSIV	09
K jádru problému Informace o praktických dopadech novely školského zákona v oblasti podpory žáků se SVP	15
Z členských organizací	17

Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s., je dobrovolné seskupení pedagogických asociací, programů a sdružení usilujících o podporu a ochranu progresivních změn ve vzdělávání a o zprostředkování výměny názorů mezi pedagogickými iniciativami, neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou a veřejností.

Editorial

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

se začátkem letních prázdnin bychom k Vám chtěli doručit zprávy ze Stálé konference asociací ve vzdělávání, kterou znáte pod zkratkou SKAV. Od září loňského roku, kdy jsme vydali předchozí číslo, totiž ve SKAVu došlo k mnoha zajímavým událostem. Kromě toho, že jsme uspořádali deset Kulatých stolů SKAV a EDUin na různá aktuální témata ve vzdělávání, o nichž se můžete dočíst níže, odvedli jsme rovněž velký kus práce v rámci koordinace iniciativy Úspěch pro každého žáka: zorganizovali jsme dvě setkání čtyřicetky lídrů této iniciativy (v září 2015 a v lednu 2016) a v dubnu tohoto roku velkou konferenci Úspěch pro každého žáka 2016 s podtitulem Spolupráce jako klíč k úspěchu. Dále jsme aktivně vstupovali do dění v oblasti vzdělávací politiky, ať už formou stanovisek k legislativním opatřením nebo účastí na setkání zástupců asociací s paní ministryní. SKAV usiluje o to budovat si pozici aktivního a klíčového hráče na poli rozvoje vzdělávání a přispívat tak svým odborným pohledem, který stojí na konsenzu dnes již 25 členských organizací. Ano, SKAV se dynamicky rozrůstá! Od loňského podzimu přibýlo v našich řadách sedm nových členů: EduFórum, Česká asociace mentoringu ve vzdělávání, Asociace lesních mateřských škol, JA Czech, Institut pro podporu inovativního vzdělávání, Asociace učitelů občanské výchovy a společenských věd a Česká asociace science center. Máme i jednoho nového čestného člena – bývalého předsedu SKAV Jindřicha Kitzbergera. Tento zájem o SKAV nás vedl k tomu, že jsme přistoupili k úpravě stanov a rozhodli jsme se zavést dvojí členství: kromě plného členství - pro ty, kteří se chtějí kontinuálně podílet na rozvoji našich aktivit - nově nabízíme možnost stát se přidruženým členem SKAV. Přidružené členství je vhodné pro ty, kteří cítí silný soulad s tím, co děláme, a s principy, které máme zakotveny v Desateru o vzdělávání (viz minulé číslo), ale nemají kapacitu se angažovat ve všech našich aktivitách. Dveře SKAV se tím otevírají pro

další zájemce o členství z řad nevládních organizací a vzdělávacích programů, kteří by měli zájem se s námi spolupodílet na utváření vzdělávací politiky a vnímají silné přesahy s tím, jak ke vzdělávání ve SKAVu přistupujeme.

Kromě rozšiřování vlastních řad a kontinuálního působení ve vzdělávací politice jsme se rozhodli expandovat na úroveň nadoborovou tím, že jsme vstoupili do neformální spolupráce střešních sítí nevládních organizací, jež mají ambici společně ovlivňovat budoucnost ČR. Jedná se o takové platformy jako Zelený kruh, Česká ženská lobby, České fórum pro rozvojovou spolupráci, PROUD apod. Tato iniciativa se nazývá "Měj se k světu" a je koordinovaná centrem Glopolis. Zapojené organizace se na této úrovni snaží společně definovat vizi pro Českou republiku a cíle, na které je potřeba se zaměřit do roku 2030.

Jak vidíte, nemáme malé aspirace. V tom, abychom se k nim mohli přibližovat, nám pomáhá vzájemná podpora a porozumění mezi organizacemi uvnitř SKAV. V našem Desateru o vzdělávání hned v úvodu deklarujeme, že usilujeme o společnost, která je „sociálně soudržná, spravedlivá a ohleduplná ke všem živým bytostem“, stavíme se tak aktivně i k tématu inkluze ve školství. Již několik let je naším členem Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání. Toto číslo našeho zpravodaje je věnováno jejich profilu, přečíst si tak můžete například rozhovor s předsedkyní ČOSIV Klárou Šimáčkovou Laurenčíkovou.

Věřím, že Vám náš Zpravodaj poslouží jako příjemné čtení v letních dnech. Přeji Vám za náš tým a všechny členy SKAV příjemné a inspirativní léto!

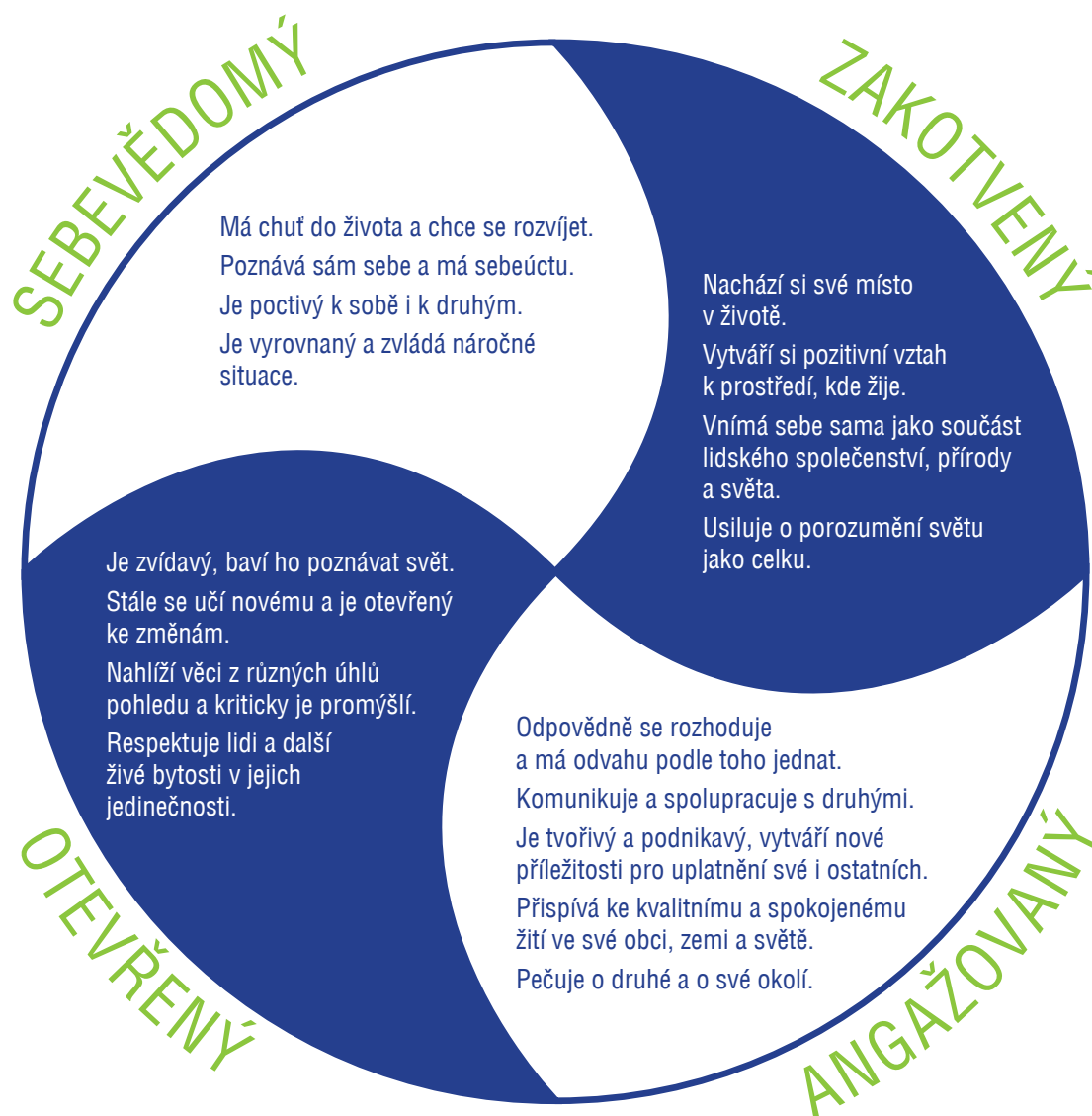
Vaše *Silvie Pýchová*
výkonná ředitelka SKAV
silvie.pychova@skav.cz

Staňte se fanoušky SKAV na Facebooku a budete mít přehled o našich aktivitách!

VIZE VZDĚLÁVÁNÍ PRO ČESKO

Naší vizí je společnost, kde všichni lidé žijí důstojný život podle svých představ, v souladu s druhými a s ohledem na Zemi. Chceme proto, aby vzdělávání pomáhalo každému člověku MÍT SE K SVĚTU: být sebevědomý, otevřený, zakotvený a angažovaný.

Vizi vzdělávání pro Česko společně vytvořili zástupci těchto organizací a oborových platform:

Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze, Člověk v tísni, o. p. s. – program Varianty, EDUin, o. p. s., České fórum pro rozvojovou spolupráci FoRS, Glopolis, o. p. s., Informační centrum OSN v Praze, NaZemi, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Sdružení TEREZA, Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory SEVER, Zelený kruh.

● Auditorium konference Úspěch pro každého žáka 2016

Konference Úspěch pro každého žáka 2016 Spolupráce jako klíč k úspěchu

V dubnu se konala již čtvrtá konference iniciativy **Úspěch pro každého žáka**. Jejimi pořadateli byly organizace **Stálá konference asociací ve vzdělávání, Pomáháme školám k úspěchu, EDUin, Centrum současného umění DOX a MŠMT**.

● Co je iniciativa Úspěch pro každého žáka?

Je to otevřená neformální síť organizací, které se učí společně rozvíjet v České republice kulturu vzdělávání zaměřenou na úspěch pro každého žáka v každé škole.

Její vizi najdete na [stránkách iniciativy](#).

Činnost iniciativy dobře ilustrují i názvy jednotlivých konferencí, jejichž výstupy jsou k dispozici na [webu konference](#):

- 2013 Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole
- 2014 Vzájemně se učíme podporovat učitele, aby každý žák zažíval úspěch
- 2015 Jak společně vytvářet kulturu vzdělávání zaměřenou na úspěch pro každého žáka
- 2016 Spolupráce jako klíč k úspěchu

● Jak chápeme pojem „úspěch“?

Zcela jistě za ním nevidíme ani dobré známky, ani výsledky v testech. Každý má pojem úspěch definován trochu

jinak, v pojetí se ale shodujeme, jak dokládají výroky letošních řečníků:

- Hana Košťálová: „Úspěch je, když pedagog opustí jistoty a zkouší, jak jinak postupovat, aby se učilo každé dítě.“
- Martin Lána: „Úspěch je hřejivý a podporující pocit, který chci, aby zažívali žáci i učitelé co nejčastěji. Nechávejme ho prožít i v drobnostech.“
- Martin Kozel: „Úspěch je, když máte radost z toho, jaký jste, když jste obklopeni lidmi, pro které můžete něco udělat, a když to, co děláte, dává smysl a naplňuje vás to.“
- Kateřina Valachová: „Úspěch je, dokážeme-li žáky a studenty vybavit nejen informacemi, ale také je připravit na život – pak jsou úspěšní nejen oni, ale i celá společnost.“
- Ross Hall: „Úspěch je celoživotní proces; má-li se nám dařit, musíme stále překonávat řadu překážek.“
- Jana Pluhařová: „Úspěch je důležitý střípek barevné mozaiky spokojenosti. Chceme-li zažít úspěch, seberme touhu, odvahu, sny a lásku k životu a odvedme kus poctivé práce.“
- Další osobní definice najdete v [přehledu řečníků](#) konference.

● Program konference

Dopoledne, kterým nás provázeli Silvie Pýchová a Bob Kartous, jsme mohli zažít velmi zajímavá vystoupení v plénu.

● Konference - dopolední plénium a odpolední EduFóra i veletrh

- O rolích v magickém trojúhelníku učitel – žák – rodič hovořila v úvodu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Kateřina Valachová.
- „Ekosystém vzdělávání“ nám představil ředitel EDUinu Zdeněk Slejška. Z jeho vystoupení si mnoho účastníků odnášelo povzbuzení, že pouhých 16 % ryb je schopno obrátit hejno.
- Jana Pluhařová ze ZŠ Staňkov a Hana Košťálová za projekt Pomáháme školám k úspěchu představily příklady úspěšné spolupráce a podpory školy.
- Spolupráci mezi školami a vytváření ředitelského networku „Trvalá obnova školy“ s nadšením popsali ředitel školy Karel Derfl a Milan Kotík z AISIS.
- Shodu mezi desaterem SKAV a budováním kompetencí pro 21. století prezentoval za Jednotu školských informatiků Bořivoj Brdička ve spolupráci s učiteli Milošlavem Khasem a Martinem Lánou.
- Mezinárodní rozměr a nadhled dodal našim snahám Ross Hall ve svém vystoupení „Každý mladý člověk může ovlivňovat věci kolem sebe“.

V odpolední části konference se konala čtyři paralelní EduFóra, kde bylo ve svižném formátu 5 minut prezentace a 5 minut na otázky z publika představeno celkem 20 zajímavých programů. Následoval veletrh, kde 20 organizací

představilo na posterech a v osobních rozhovorech svou cestu, jak naplňovat myšlenku úspěchu pro každého žáka.

Videa ze všech vystoupení můžete zhlédnout mezi [výstupy z konference](#).

● Zpětná vazba od účastníků

Hodnocení konference bylo převážně velmi pozitivní, účastníci vysoce oceňovali atmosféru otevřenosti a spolupráce, sdílení a inspirace. Mnoho z nich by ocenilo více času na interaktivní formy – na hlubší diskusi a workshopy s přednášejícími. Rozdíly v prioritách samozřejmě panovaly mezi účastníky, kteří byli na konferenci poprvé, a těmi, kteří se účastní opakovaně.

Práce organizačního týmu včetně zpracování výstupů si zaslouží skutečné ocenění. Věříme, že do přípravy konference 2017 a ostatních forem práce iniciativy se zapojí další sympatizanti vize „Úspěch pro každého žáka“, kteří budou mít chuť se [k iniciativě připojit](#).

Text: Jana Hrubá, Barbora Vobořilová

Fotografie: Jiří Coubal

Kulaté stoly SKAV a EDUin

17. září 2015

Téma: Jak jsme připraveni na vzdělávání dětí cizinců?

- V čem je situace vzdělávání dětí cizinců specifická?
- Co dělají školy pro to, aby se každé dítě cizinců mohlo cítit dobře a uspělo ve společnosti?
- Jakým způsobem pracovat s kulturní a náboženskou identitou dítěte cizinců?
- Jak lze těžit z kulturní pestrosti ve třídě? Jaký je přínos společného vzdělávání?
- Kdo všechno do tohoto procesu vstupuje?
- Jakou můžeme dát učitelům podporu?

Panelisté:

Jaroslav Fidrmuc, náměstek, MŠMT

Alena Jechová, odbor školství, kultury a vzdělávání, MČ Praha 12

Rashid Khalil, rodič cizinec žijící v ČR

Tereza Martínková, ředitelka ZŠ nám. Curieových, Praha 1

Kristýna Titěrová, odborná pracovnice, META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů

15. října 2015

Téma: Proč je téma inkluze tak výbušné?

- O jakou změnu vlastně jde? A na jakých úrovních?
- Jak jsou aktuálně zajištěny potřeby dětí na školách?
- Kde se můžeme inspirovat, jak na to?
- Jak by se to mělo projevit v přípravě učitelů a škol?
- Co to znamená pro naši budoucnost?

Panelisté:

Pavla Baxová, rodič, Rodiče za inkluzi

Jitka Kendíková, ředitelka ZŠ J. Gutha-Jarkovského, Praha 1

Klára Laurenčíková, předsedkyně České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání

Václav Slavík, starosta města Žlutice

Marie Smékalová, čerstvá absolventka Pedagogické fakulty UK, Škola 21

Martina Šmídová, Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel

12. listopadu 2015

Téma: Považujeme facku za legitimní výchovný prostředek?

- Jak se v České republice stavíme k fyzickým trestům ve výchově?
- Jak mají učitelé reagovat na agresivní chování žáků?
- Jakou podporu potřebují učitelé, aby takové situace zvládali profesionálně?
- Kde je hranice mezi zodpovědností školy a rodičů za chování žáků?

Panelisté:

Stanislav Adamec, místopředseda Asociace výchovných poradců, výchovný poradce, Gymnázium Polička

David Čáp, psycholog, speciální pedagog a etoped, Filozofická fakulta UK

Petr Došek, ředitel ZŠ Velvary

Šárka Dušková, právnička, Liga lidských práv

Pavel Kraemer, zakladatel Institutu pro podporu inovativního vzdělávání

Martin Procházka, ředitel Pražského inspektorátu, Česká školní inspekce

10. prosince 2015

Téma: Co si myslí středoškoláci o školách, na nichž se vzdělávají?

- Nakolik jsou spokojeni s tím, co a jak se na školách učí?
- Učí se to, co považují za důležité pro život, ve škole? Nebo jinde?

- Do jaké míry mají možnost podílet se na svém vlastním vzdělávání a do jaké míry by ji mít měli?
- Jak si představují rozvoj inovativní výuky a demokratických principů ve vzdělávání?
- Jak vnímají roli učitele?
- Jak by měla podle nich vypadat škola pro 21. století?

Panelisté - zástupci Středoškolské unie:

David Bouz, 18 let

Michaela Kašparová, 17 let

Anahita Mesbahi, 19 let

Jiří Palounek, 17 let

Simona Zajíčková, 18 let

21. ledna 2016

Téma: Proč se zabývat auditem vzdělávacího systému?

- Co důležitého bychom měli z auditu vyčíst? A co v něm chybí?
- Jak se na to, co je v auditu uvedeno, přišlo a z čeho autoři vycházejí?
- K čemu nám obsah auditu může posloužit?
- Na co soustředit pozornost, aby došlo k pozitivním změnám v českém vzdělávacím systému?
- **Infografika** k auditu [Odkaz na celý text auditu](#)

Panelisté:

Dominik Dvořák, vědecký pracovník, ÚVRV, Pedagogická fakulta UK

Bohumil Kartous, vedoucí komunikace, EDUin

Jiří Kuhn, předseda Asociace ředitelů gymnázií, ředitel Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

Stanislav Štech, náměstek, MŠMT

Václav Trojan, vedoucí Centra školského managementu, Pedagogická fakulta UK

18. února 2016

Téma: Je škola bezpečné prostředí pro reflexi dění ve společnosti?

- Straší děti více matematika, nebo uprchlické téma?
- Patří aktuální celospolečenské otázky do výuky? K čemu to má vést?
- Jak naplňovat průřezové téma RVP Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech?
- A jak je to s pedagogickou autonomií školy?

Panelisté:

Andrea Baumannová, učitelka, Gymnázium a Obchodní akademie, Hodonín

Jaroslav Jirásko, ředitel ZŠ K. V. Raise, Lázně Bělohrad, zástupce Asociace ředitelů ZŠ

Salim Murad, politolog, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity

Michal Musil, ředitel Gymnázia J. Palacha, Praha 1, místopředseda Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska

Jiří Raiterman, garant vzdělávacích programů, Centrum současného umění DOX

Michal Řezáč, předseda Občankáři.cz

31. března 2016

Téma: Umí školy čelit novým formám násilí – kyberšikaně?

- Jak ovlivňují informační technologie vztahy ve škole?
- Jak vzniká kyberšikana? Rozumíme kyberšikaně mezi dětmi?
- V čem je školní prostředí specifické pro vznik kyberšikany?
- Jaká je role školy v řešení kyberšikany? Jaká opatření jsou nejúčinnější?
- Jak se na boj s kyberšikanou připravují učitelé? Jak pracovat s rodiči?
- Jak souvisí potlačování kyberšikany s vhodným nastavením výukových a výchovných cílů?

Panelisté:

Bořivoj Brdička, odborník na ICT ve vzdělávání, Jednota školských informatiků, Pedagogická fakulta UK

Andrej Drbohlav, psychopatolog

Jan Huk, Národní centrum bezpečnějšího internetu

Pavel Kopečný, ředitel ZŠ Květnového vítězství, Praha 11

Andrea Matějková, krajská koordinátorka prevence rizikového chování, Moravskoslezský kraj – Krajský úřad

Renata Vordová, lektorka projektu Minimalizace šikany

21. dubna 2016

Téma: Co mohou změnit studentská hnutí na pedagogických fakultách?

- Co považují studenti za smysluplné ze studia učitelství? A jak to vidí pedagogové?
- Jak vybrat z učiva na pedagogické fakultě to podstatné, jak z teorie, tak z praxe?
- Jak dosáhnout požadované změny? A co jí brání?
- Jaký je zájem o změnu z řad studentů a pedagogů? Jak se zapojují?
- Jak dosáhnout toho, aby na pedagogické fakulty chodili ti, kteří opravdu chtějí učit?

Panelisté:

Tomáš Bederka, zakladatel spolku Agora, akademický senátor, Pedagogická fakulta UK

Tomáš Čakloš, předseda spolku Otevřeno, Pedagogická fakulta MU

Antonín Jančařík, předseda Akademického senátu, Pedagogická fakulta UK

Martin Kozel, Nadace Depositum Bonum

Jiří Němec, děkan Pedagogické fakulty MU

19. května 2016

Téma: Diplom nestačí – co dnes potřebují mladí lidé kromě dobrého vysvědčení?

- Vystačí si dnes mladí lidé „jenom“ s dobrým vysvědčením?
- Nakolik zohledňuje vysvědčení, maturita či diplom z VŠ to, co opravdu žáci a studenti umí?

- Proč by se měla škola zajímat o to, co dělají mladí lidé i mimo školu?
- Jak žáci a studenti poznají, v čem jsou dobří?
- A jak je to u nás s uznáváním neformálního vzdělávání?
- Jakou hodnotu mají dnes vysvědčení či vysokoškolské diplomy pro zaměstnavatele?
- Součástí programu bude prezentace výstupů výzkumu "Diplom nestačí", který v roce 2015 realizoval EDUin, o. p. s., ve spolupráci s J&T Bankou.

Panelisté:

Tomáš Ervín Dombrovský, vedoucí oddělení analýz, komunikace a vztahů, LMC, Jobs.cz, HR kavárna

Daniela Havlíčková, odbornice na uznávání neformálního vzdělávání

Ivo Jupa, partner CSR Consult, bývalý manažer projektu Národní soustavy kvalifikací

Jan Schmid, analytik, PerfectCrowd

Tomáš Vokáč, ředitel, Mezinárodní cena vévody z Edinburghu ČR

16. června 2016

Téma: Proč potřebujeme v ČR víceletá gymnázia?

- Jakou roli sehrávají víceletá gymnázia ve vzdělávacím systému?
- Co všechno jejich existence ovlivňuje?
- Jaké děti na víceletá gymnázia odcházejí?
- Co zde získávají (a o co přicházejí) oproti základní škole?
- Jak může v systému s víceletými gymnázii fungovat inkluze?
- Co by se stalo, kdybychom se rozhodli víceletá gymnázia zrušit?

Panelisté:

Vít Beran, ředitel ZŠ Kunratice

Oldřich Botlík, spoluautor projektu Kalibro

Hana Chalušová, členka rady Fóra rodičů

Jiří Kuhn, ředitel Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

Jiří Růžička, ředitel Gymnázia Jana Keplera, Praha

Jana Straková, výzkumnice, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Univerzita Karlova Pedagogická fakulta UK

Profil členské organizace Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání

Poslání a vize organizace:

Naším posláním je rozvoj inkluzivního vzdělávání v českém vzdělávacím systému. Věříme, že společné vzdělávání je cesta, která pomáhá bránit sociálnímu vyloučení skupin i jednotlivců. Usilujeme o zajištění rovného přístupu všech osob ke kvalitnímu vzdělávání.

Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání propojuje zástupce akademické sféry, neziskové organizace, pedagogické pracovníky a zřizovatele, rodiče dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, rodiče dětí bez speciálních vzdělávacích potřeb a v neposlední řadě také mladé lidi a absolventy škol se speciálními vzdělávacími potřebami i bez nich.

Hlavním cílem naší organizace je podpora zavádění potřebných změn ve vzdělávání směřujících zejména ke zlepšení podpory dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Odborníci se spojili s rodiči a absolventy se speciálními vzdělávacími potřebami a společně se snaží ovlivnit opatření přijímaná ministerstvem školství a usilují o zvyšování povědomí odborné i laické veřejnosti o inkluzivním vzdělávání.

Historie a fungování organizace

Česká odborná společnost vznikla v roce 2011 jako občanské sdružení a v roce 2015 prošla transformací z občanského sdružení na spolek v souladu s novým občanským zákoníkem.

Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání je platformou pro organizace a jednotlivce, kteří se zabývají podporou určitých cílových skupin (například dětí s Downovým syndromem, romských dětí, dětí s autismem, s odlišným mateřským jazykem aj.) a sdílejí společný

cíl – zlepšit kvalitu a rovnost ve vzdělávání v České republice a prospět tím každému jednotlivému dítěti. ČOSIV sdružuje více než 30 členů, organizací i jednotlivců, a spolupracuje s desítkami dalších neziskových organizací, škol i univerzit včetně jednotlivých akademických pracovníků a kapacit na poli inkluze. Spolu s našimi členy vytváříme odborné materiály a pořádáme pravidelná setkání, tzv. *work-coffee*. Dále vytváříme metodické materiály pro pedagogy a spolupracujeme na vzdělávacích programech pro učitele i studenty pedagogických fakult, které podporují inkluzivní způsoby vzdělávání směřující k maximálnímu rozvoji vzdělávacího potenciálu každého dítěte.

Představení aktivit

Organizace realizovala a realizuje projekty zaměřené na zvýšení povědomí o společném vzdělávání a na zlepšování podmínek pro vzdělávání dětí s různou mírou potřeby podpory. Projekt zaměřený na síťování škol podporujících inkluzivní vzdělávání zahrnoval především sdílení zkušeností mezi zástupci učitelských sborů a informační podporu ředitelů těchto škol. Další z realizovaných projektů byl zaměřen na podporu pracovníků pedagogických fakult v zavádění inkluzivních metod práce do přípravy budoucích učitelů. Prakticky orientované workshopy byly zaměřeny např. na protipředsudkové vzdělávání či vzdělávání dětí s odlišnou mírou znalosti vyučovacího jazyka. Projekt zaměřený na podporu sdružení rodičů handicapovaných dětí vedl k posílení sítě rodičovských iniciativ v Čechách i na Moravě. V rámci projektu byly realizovány kulaté stoly zaměřené na seznámení jednotlivých rodičovských iniciativ, prezentaci jejich zkušeností s účastí na rozhodování a tvorbě politiky ve vzdělávání znevýhodněných dětí a formulaci jejich potřeb v této oblasti. Workshopy byly zaměřené na zvýšení povědomí o mezinárodních a českých právních předpisech týkajících se vzdělávání dětí s handicapem. Rodičům byly také poskytovány individuální konzultace v souvislosti se vzděláváním jejich dětí. Projekt vyústil do vzniku platformy Rodiče za inkluzi, která nyní funguje jako samostat-

● Archiv ČOSIV

● Archiv ČOSIV

ná sjednocená iniciativa rodičů usilujících o zlepšení podmínek pro vzdělávání dětí s handicapem v běžných školách.

ČOSIV byl také v letech 2013 až 2015 partnerem projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR, jehož hlavními řešiteli byly Univerzita Palackého v Olomouci a organizace Člověk v tísni, o. p. s. V rámci projektu byly vytvořeny Katalogy podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory z důvodu zdravotního postižení a sociálního znevýhodnění, metodiky pro asistenty pedagoga, analýzy a výzkumy a řada dalších výstupů, kterých bylo celkem 186. V projektu bylo také proškoleny více než 7300 pedagogů v rámci kurzů dalšího vzdělávání zaměřených na vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Veškeré výstupy projektu jsou k dispozici v [elektronické podobě](#).

Nedílnou součástí činnosti ČOSIV jsou také advokační aktivity - organizujeme informační setkání a semináře pro zástupce státní správy a samosprávy a účastníme se projednávání návrhů legislativních a strategických dokumentů v oblasti vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. ČOSIV je také připomínkovým místem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Zástupci ČOSIV jsou členy pracovních a odborných skupin zřizovaných např. Vládním výborem pro zdravotně postižené občany, Vládním výborem pro práva dítěte či Národním ústavem pro vzdělávání. Velikým úspěchem našich aktivit byla účast na tvorbě novely školského zákona, který garantuje poskytování podpůrných opatření pro děti a žáky se SVP v každé škole. Procesu přípravy nové právní úpravy jsme se účastnili prostřednictvím zpracovávání připomínek k návrhům legislativního textu, expertních stanovisek, analýz a návrhů řešení. Předsedkyně společnosti Mgr. Klára Šimáčková Laurenčíková se v roce 2015 stala Ashoka Fellow pro Českou republiku v oblasti vzdělávání.

V současné době se ČOSIV zaměřuje na šíření informací o praktických dopadech novely školského zákona v oblasti podpory žáků se SVP, která vstoupí v platnost od září tohoto roku. Pro následující období připravuje také rozsáhlejší informační kampaň, která bude cílit na učitele i rodiče žáků. Dále chystáme první ročník udílení ocenění v oblasti inkluze v několika kategoriích, abychom mohli vyzdvihnout výjimečné inkluzivní přístupy a dobré praxe.

Interview

Rozhovor s Klárou Laurenčíkovou, předsedkyní ČOSIV

● Kláro, kdy a proč ČOSIV vznikl?

ČOSIV vznikl před pěti lety, založily jsme ho s kolegyní Lenkou Felcmanovou, se kterou jsem pracovala na ministerstvu školství a měly jsme zájem udržet síť lidí, kteří s námi spolupracovali už na MŠMT a pokoušeli jsme se tam o určité systémové změny v oblasti spravedlivosti a otevřenosti českého vzdělávacího systému. Tehdy jsme intenzivně spolupracovali s lidmi z nevládních organizací, z akademické sféry a z různých profesních asociací na hledání řešení, která by mohla pomoci tomu, aby více dětí nacházelo ve své spádové škole přijetí a připravenost pro své vzdělávací potřeby, ať už jde o děti například nadprůměrně nadané nebo o děti s potřebou podpory kvůli zdravotnímu nebo sociálnímu handicapu. Když se na ministerstvu školství zásadně proměnilo vedení a ministrem se stal Josef Dobeš, tak celá naše agenda byla ponížena ve struktuře resortu MŠMT a velká část spolupracovníků ministerstvo opustila, včetně mě. Já jsem šla v té době na mateřskou dovolenou. Ze strany ministra Dobeše byl vyjádřen velký despekt směrem k lidem, kteří vytvářeli NAPIV (Národní akční plán inkluzivního vzdělávání), který měl poprvé přinést ucelenou strategii pro zavádění inkluzivního vzdělávání a snažil se popsat opatření zlepšující podmínky pro vzdělávání dětí s potřebou různé míry podpory, ať už v oblasti poradenského segmentu nebo přípravy pedagogů, DVPP, sběru dat, spolupráce s kraji a s obcemi atd. To vše jsme se snažili ukotvit do tohoto plánu a stáli jsme si za tím, že byl připraven kvalitně a s relevantními odborníky. Ministr Dobeš tento názor nezažíval a velmi veřejně hanil práci lidí, kteří se na vzniku tohoto materiálu podíleli. Je potřeba říct, že NAPIV byl v roce 2010 schválen vládou. My jsme z toho tenkrát měli velkou radost a věřili jsme, že je to start dobrých systémových kroků, ale za pár měsíců se vláda vyměnila a Josef Dobeš se velmi nevybíravě opřel do té skupiny odborníků, kteří se na této strategii podíleli, a řekl, že ten materiál není potřeba a že ho nemíní implementovat do praxe, byť to byl vládou schválený materiál se svým časovým plánem a svými odpovědnostmi. Josef Dobeš sice deklaroval, že se stanovené úkoly objeví v dalších koncepčních materiálech, což se ve skutečnosti nikdy nestalo. A na základě toho velká část lidí z akademické sféry a nevládních organizací veřejně odstoupila od další spolupráce s MŠMT. A my jsme tehdy přemýšleli, jak to udělat, aby tento lidský a odborný potenciál zůstal nějak využíván a zdálo se nám jako dobré řešení

vytvořit odbornou společnost pro inkluzivní vzdělávání, která by doposud naakumulovanou energii sloužící dobrým věcem, udržela propojenou. Tak vznikl ČOSIV.

● Co chcete ve vzdělávání změnit?

My věříme tomu, že dobrá škola je školou inkluzivní a že každá spádová škola má být dobrá, aby rodiče nemuseli složitě hledat školu pro své dítě, ale aby se mohli spolehnout na to, že každá škola, tedy i spádová, nabízí srovnatelnou úroveň kvality. A pro nás je kvalita také spojená s tím, jestli je daná škola schopná pracovat s různými dětmi z různého sociálního či kulturního prostředí, s různými talenty, ale i s různými potřebami. A chtěli bychom změnit český vzdělávací systém v tom smyslu, aby do budoucna každá škola byla připravená na práci s pestrá žákovskou skupinou. To znamená, aby každá škola byla nejen schopná vytvářet spravedlivé a otevřené vzdělávací prostředí, ale aby umožňovala dětem zažívat radost a každý mohl být svým způsobem úspěšný, zažívat pocit smyslu z učení a z bytí pospolu, z toho, že je plnohodnotnou součástí skupiny ostatních dětí.

● Co se vám už podařilo?

Za určitý dílčí úspěch a je potřeba říct, že na jeho prosazení se podílela celá řada organizací a odborníků, považujeme změnu školského zákona, která vstoupí v platnost v září tohoto roku a která zajišťuje nárokovost podpůrných opatření pro všechny žáky bez rozdílu, ať už jsou v systému vzdělávání kdekoliv, od mateřských až po vyšší odborné školy. Když jsme před lety mapovali hlavní bariéry vzdělávání ve vztahu k inkluzi, tak se právě tato oblast objevovala jako nejčastější zdroj potíží ve vzdělávání

● Tisková konference 2016

děti s potřebou podpory. A část učitelů a ředitelů si stěžovala na to, že nemají peníze navíc pro děti, které potřebují zvýšenou podporu, ať už se jedná o asistenta pedagoga, speciální pomůcky, doučování nebo další formy podpory. Stěžovali si na to také rodiče, a myslím velmi oprávněně, kteří namítali, že není možné, aby v jednom kraji dítě s určitou diagnózou získalo asistenta pedagoga, protože si místní politická reprezentace myslí, že je to potřeba podporovat i finančně a považuje oblast inkluze ve vzdělávání za svou prioritu, zatímco v jiném kraji, kde je úplně jiná politická kultura, to samé dítě asistenta nezískalo. To byly patové situace, ve kterých se následně ocitali jak ředitelé, učitelé, tak rodiče, kteří leckdy od škol slyšeli: „My bychom rádi vaše dítě přijali, ale nemáme na to dobré podmínky a pokud neseženete peníze na asistenta sami, protože nám kraj peníze na asistenta nedá, tak my vaše dítě nepřijmeme.“ Celá řada rodičů pak byla nucená vzdělávat dítě doma vlastními silami, ačkoliv si to nikdy nepřáli a jejich dítě ztrácelo kontakt se svými vrstevníky a rodiče leckdy museli přestat chodit do práce a byli vystaveni neúměrné zátěži, nejenom psychické, ale pak i sociální a ekonomické. Nebo byli nuceni své děti dávat od nízkého věku na speciální internátní školy daleko od domova, kde velká část dětí nezažívala štěstí z toho, že jsou samy v nějaké instituci, bez svých rodičů, kamarádů a sourozenců. Bylo to určité nouzové řešení a ne první volba, kterou by si ti rodiče a děti sami přáli. A nebo tyto děti „pendlovaly“ mezi různými školami, protože systém jim nezajistil odpovídající podmínky pro vzdělávání ve spádové škole, byť už od roku 2004 všem dětem legislativně, právně přiznáváme právo na vzdělávání ve spádové škole a garantujeme zajištění nezbytných podmínek pro jeho uskutečňování. Něco jsme tedy říkali zákonem, ale realita tomu vůbec neod-

povídala a rukojmím těchto systémových problémů byli ředitelé, učitelé a nejčastěji samotní rodiče a jejich děti.

Za další úspěch považuji to, že se téma inkluze podařilo udržet naživu, že sílí podpora těch, kteří se k němu před mnoha lety explicitně nehlásili, nebo možná se tím intenzivně nezabývali. Zjišťujeme, že velká část profesních asociací a odborných platforem se hlásí k principům inkluze jako je úspěch pro každého žáka, radost z učení, práce s vnitřní motivací, změna pohledu na hodnocení, které by mělo spíše stát na mapování individuálního pokroku každého dítěte než na srovnávání žáků mezi sebou a jejich třídění na horší a lepší, na slabší a rychlejší. Máme pocit, že narůstá porozumění těmto principům, které s inkluzí souvisejí a že se k nim hlásí čím dál více odborníků i zástupců širší veřejnosti. To považuji za úspěch a jsem moc ráda, že se téma inkluze a spravedlivosti ve vzdělávání dostává i do strategických dokumentů, které mají ambici nastavovat priority vzdělávací politiky, teď mířím na Strategii 2020, kde je téma spravedlivosti jednou z klíčových priorit. Druhá věc je, jak jsou tyto strategie naplňovány a jak rychle jsou úkoly přesouvány do realizace a praxe. Nicméně vůbec to, že to slovo není v určitých kruzích vnímáno jako výstřelek party nadšenců, což jsme ještě v letech 2009-2010 i ve strukturách ministerstva zažívali, lze považovat za úspěch. Tehdy jsme slyšeli, že inkluze není nikde popsána, a tudíž ten termín nelze používat a nemůže být ani v klíčových materiálech, protože mu nikdo nerozumí. Teď máme pocit, že se zvyšuje porozumění tomu, co jsou principy inkluze, proč je to důležité a má smysl podporovat určité systémové změny v této oblasti. Z toho máme velkou radost. Máme také velkou radost, že se na některých pedagogických fakultách čím dál více etabloují předměty, které souvisejí s inkluzivní pedagogikou a i samotné pedagogické fakulty si uvědomují, že je nutné v této oblasti udělat určité změny v nabídce vzdělávacích programů, tak aby studenti měli již v rámci pregraduální přípravy šanci posílit své kompetence pro práci s heterogenní žákovskou skupinou. To souvisí např. se schopností podporovat různé styly učení žáků, požívat různé způsoby hodnocení, a celkově se schopností pracovat se vztahy a vytvářet prostředí porozumění, respektu a rozmanitosti.

● Jaké výzvy před vámi stojí?

Za velkou výzvu považuji komunikaci tématu pedagogické podpory učitelské i široké veřejnosti a také to, aby nová legislativa, která zavádí nároková opatření pro všechny děti, které je potřebují, byla doprovázena kvalitním systémem práce školských poradenských zařízení a byla opřena o vybudování kvalitního systému podpory pedagogických pracovníků. Při nedávné návštěvě Godron Porter, což je kanadských reformátor z Nového Brunswicku, kde školy v drtivé většině realizují inkluzivní vzdělávání, doporučoval, abychom urychleně vytvořili kvalitní systém podpory pedagogických pracovníků tak, aby jádro podpory

● Tisková konference 2016

individuální práce s dětmi, které potřebují zvýšenou podporu, dostávali přímo pedagogové a aby primární odpovědnost za tento segment vzdělávání tolik nepadala na bedra školských poradenských pracovníků. Tvrdil, že jedině tak bude systém ufinancovatelný a funkční. A já se domnívám, že je to důležité doporučení, kterým má smysl se zabývat, a myslím si, že v této oblasti máme ještě velké rezervy a resty. Systém kvalitní pregraduální přípravy učitelů a následné podpory při jejich práci je to, co se nám stále ještě nedaří dobře diskutovat a promýšlet vhodná řešení. Proměna kvality a fungování poradenského segmentu a vystavění skutečně kvalitního systému podpory pedagogických pracovníků jsou teď podle mého názoru dvě důležité oblasti, kterým má smysl věnovat pozornost a které souvisí s tím, zda se dobře povede implementace nové legislativy do praxe nebo jestli se posuneme jen o malý kousek, ale pořád se budeme potkávat s celou řadou problematických bodů, které budou inkluzi a rozvoj kvality vzdělávání brzdit.

● Co brání tomu, aby české školství bylo inkluzivní nebo proinkluzivní?

Já se domnívám, že je to určitá politická nestabilita, která souvisí s tím, že se velmi často mění osoby na postu ministra a tím dochází k přerušování kontinuity započatých systémových změn. Pak se domnívám, že s tím souvisí menší statečnost zástupců politických stran, kteří často podléhají určitým populistickým náladám a tomu, co

společnost vítá nebo tzv. odmítá. Pak si myslím, že bychom potřebovali dostatečný počet odborně dobře ukotvených a zároveň osobnostně silných, kreativních a statečných lidí, kteří budou mít chuť se na plánování a realizaci těch systémových změn podílet, a to na všech úrovních. Ať už jde o politickou sféru, zástupce zřizovatelů, úředníky na krajích, na obcích či o progresivně smýšlející ředitele škol, kteří by mohli být dobrými příklady inkluzivní praxe nebo o progresivně smýšlející lidi z akademické sféry, kteří by měli chuť významněji pomoci těmto systémovým změnám. Je potřeba určitě říct, že řídicí orgán – MŠMT, dlouhodobě postrádá nástroje strategického řízení a plánování a že vnitřní aparát ministerstva je z velké části složen z lidí, kteří z mé zkušenosti spíše udržují stávající systém, než že by se zajímali o nové trendy ve vzdělávání a pracovali s nimi při rozvoji vzdělávacího systému a zpracování strategických a rozvojových plánů. A také si myslím, že se málo pracuje s daty, ať už kvalitativními či kvantitativními, kterých není nedostatek. Je tu celá řada národních či mezinárodních výzkumů a analýz, které doporučují určité směry a kroky a například drtivá většina doporučení OECD nás vybízí k tomu, abychom snižovali vysokou míru selektivity v našem vzdělávacím systému, abychom cíleněji podporovali učitele a zvyšovali prestiž pedagogické profese směrem k veřejnosti a také učitele daleko lépe ohodnotili za jejich práci. Mám pocit, že se s těmito daty a zjištěními pracuje velice málo při zjišťování, jestli je náš systém funkční a co by se v něm mělo proměňovat a že celá řada systémových opatření

jsou spíše nesystémová a víceméně nahodilá, způsobená tlakem různých lobbistických skupin. Ty jsou často velmi agresivní a docílí tím i velkých změn a nevycházejí přitom z žádných relevantních dat, ani ze širší diskuze a doporučení relevantních odborníků či mezinárodních institucí. A to si myslím, že je špatně. Je tady skupina pedagogů, která má chuť se učit a být kreativní a dělat nové věci a tu je potřeba podpořit a je třeba jí ukázat příklady inspirativní praxe a nabídnout jí nástroje pro to, aby se mohla účastnit systémových změn a mohla být lídry proměny českého školství. Je potřeba pomoci i té skupině pedagogů, kteří jsou v té neutrální zóně a nevědí, kteří nemají vyhraněný názor ve vztahu k inkluzi, jestli je to dobře nebo špatně, k těm je také potřeba dostat relevantní argumenty, data a příklady dobré praxe a vysvětlovat jim, že není dobré podléhat různým strašením a šířením paniky, o co se některé zájmové skupiny cíleně snaží. V neposlední řadě je zde ještě třetí skupina pedagogů, kteří jsou rezistentní vůči jakýmkoliv změnám a nejsou ochotni se kriticky zamýšlet nad svým přístupem k dětem, nad tím, jestli jejich pedagogické metody fungují a jak fungují, co dělají s vnitřní motivací dětí. Domnívám se, že i této skupině pedagogů je možné nabízet různou podporu typu např. supervize, mentoringu, dalšího vzdělávání šitého na klíč potřebám školy a pedagogickému týmu. Zároveň si myslím, že není možné se kvůli této skupině zastavit a nepokoušet se o nic, je důležité systémové změny realizovat.

● Máte nějakou zemi jako vzor, kde se inkluze daří?

My jsme měli možnost poznat zblízka skandinávské země, zejména Finsko a Švédsko. Finská praxe se nám velmi líbí, stejně tak jsme viděli zajímavé školy v Německu a Velké Británii a určitě velmi inspirativní je kanadský New Brunswick, který navštívila naše kolegyně a členka ČOSIV Karin Marques. V zahraničí je možné hledat obrovské množství inspirace, ale samozřejmě je potřeba vždy přemýšlet o tom, v jakém kontextu byly přijaty, jak dlouho se o systémové změny pokoušeli, jak v těchto zemích vypadá politická kultura, často stále velmi odlišně od té naší. Ta situace se tedy liší v jiné politické kultuře, potom u prestiže profese učitele, která je tam vyšší, učitelé a segment vzdělávání je tam mnohonásobně více podporován i finančně ze strany vlád a centrálních orgánů. Liší se to také v tom, že v těchto zemích se už shodli na tom, co mají být klíčové principy a hodnoty ve vzdělávání a k čemu má směřovat nejen centrální, ale i lokální vzdělávací politika. Domnívám se, že v těchto zemích jsou daleko propracovanější systémy nejen přípravy, ale také následné podpory učitelské práce. A minimálně ve Finsku jsme významně pociťovali určitou postojovou odlišnost velké části veřejnosti oproti tomu, jak jsme na tom tady v České republice, k rozmanitosti, která není vnímána jako problém nebo jako hrozba, ale jako něco přirozeného, co má smysl podporovat už na školách při samotném vzdělávání. Ve velké části škol, které jsme navštívili, tak

na nás přímo „pršela ze všech zdí“ komunikace hodnot, na kterých stojí základy školy, a jsou to hodnoty jako respekt, solidarita, spolupráce a tyto školy se k těmto hodnotám otevřeně hlásily a na svých nástěnkách neměly tabulky, kde by se srovnávalo, jak se kdo umístil, ale měly tam tyto hodnoty a všechny své vlastní vnitřní postupy na těchto hodnotách stavěly. A právě shoda na hodnotách je něco, co se domnívám, že nám zatím velmi chybí a co by nás mohlo významně posunout a profesně ukotvit učitele, aby věděli, co mají sledovat, jestli jsou to jenom akademické znalosti nebo jestli jde také o zvnitřnění hodnot a postojové vzdělávání, které děti připravují na život v pestré společnosti.. Co se mi také moc líbilo, byl důraz na rozvoj sociálních dovedností dětí, přirozená spolupráce dětí mezi sebou, přirozená heterogenita žákovských kolektivů, formativní způsob hodnocení, jehož podstatou je podpořit maximální rozvoj vzdělávacího potenciálu každého žáka a od prvního dne vstupu do školy budovat dobré vztahy mezi žáky, učit je mezi sebou dobře komunikovat, vytvářet společně projekty, kriticky přemýšlet o tom, co se děje kolem nich v médiích a připravovat je na globální občanství a rozvíjet jejich občanské dovednosti.

● V čem vám jako ČOSIV slouží členství ve SKAV?

My jsme rádi členy SKAVu. Je to pro nás podpůrné společenství, které ctí stejné hodnoty jako my, ale kteří se na ta témata dívají každý z trochu jiného pohledu díky svému profesnímu zaměření a své profesní zkušenosti, což vytváří velmi inspirativní prostor společného učení a rozvoje. SKAV je pro nás i určitým odborným korektivem, kde je možné bezpečně přemýšlet o věcech spolu, debatovat různá rizika, benefity různých změn, ať už ze strany ministerstva školství nebo například jednotlivých krajů. Je to prostředí, kde je možné přemýšlet o společné projektové spolupráci a sdílet zkušenosti a poznatky.

● A co bys popřála SKAVu do budoucna?

Já bych popřála SKAV dále tu skvělou energii, ve které se teď nachází. Přála bych mu, aby měl více zdrojů pro svoje fungování. Jsem hodně vděčná za způsob vedení a lidskou kulturu, která ve SKAV je. To bych si moc přála, aby se to nezměnilo. A dobré podmínky pro vedení SKAV.

K jádru problému

Informace o praktických dopadech novely školského zákona v oblasti podpory žáků se SVP

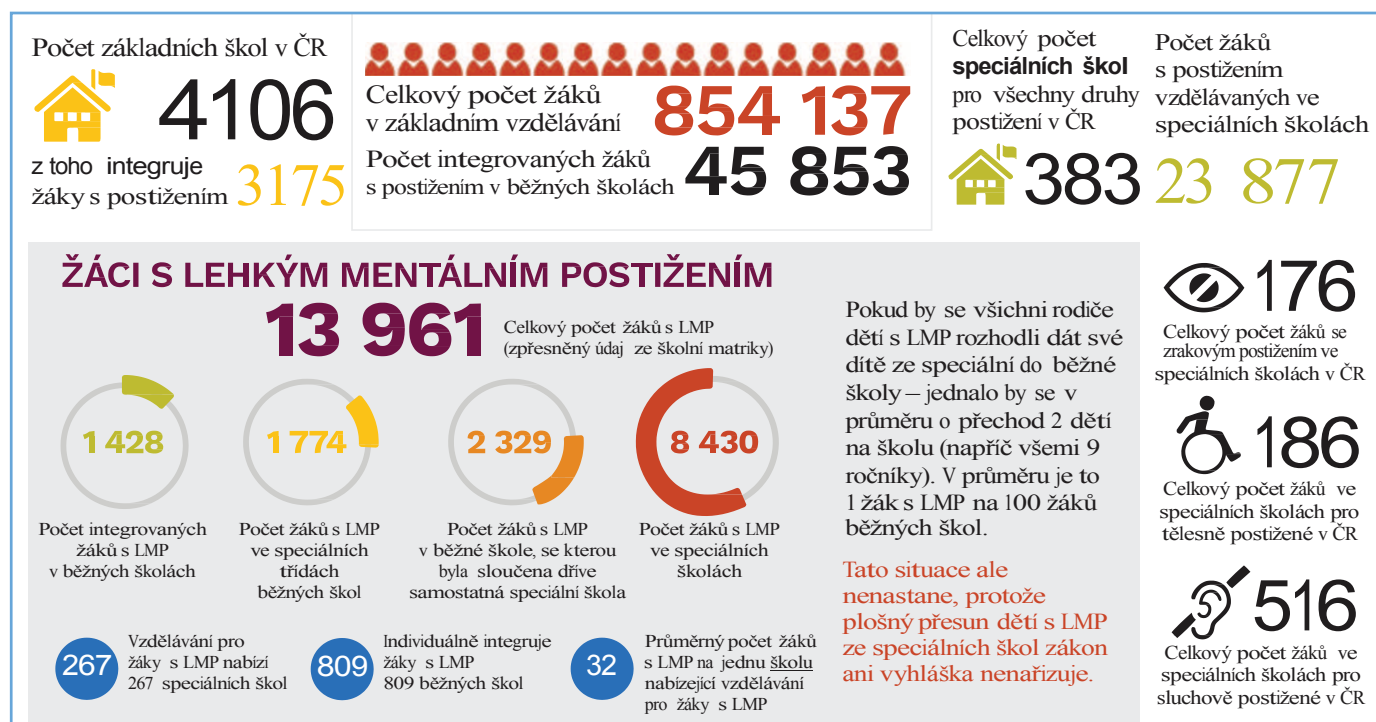
Protože vnímáme, že společnost nemá dostatek informací o praktických dopadech novely školského zákona v oblasti podpory žáků se SVP, která vstoupí v platnost od září tohoto roku, snažíme se informace předávat a sdílet. Vytvořili jsme infografiky a texty, které shrnují nejdůležitější body a změny, které novela přináší pro jednotlivé aktéry a stupně vzdělávacího systému. Vše najdete ke stažení na našich [webových stránkách](#), další infografiky chystáme.

V obsáhlém článku [Co přinese novela školského zákona v praxi?](#) popisujeme změny týkající se jednotlivých stupňů vzdělávacího systému (MŠ, ZŠ a SŠ běžné i zřízené pro děti se zdravotním postižením).

V dalším textu vysvětlujeme, [Co přinese novela školského zákona rodičům dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných školách.](#)

Inkluze v číslech – základní vzdělávání žáků s postižením

v datech za školní rok 2014/2015

CO PLATÍ NYNÍ

Děti s handicapem se **mohou** vzdělávat v běžných i speciálních školách.

Základní školy mají povinnost přijmout **všechny** děti ze své spádové oblasti (včetně handicapovaných).

Pro **přijetí** do speciální školy jsou **nezbytné** žádost rodiče a **kladné doporučení** poradenského zařízení.

Školy **mají povinnost** informovat **OSPOD** o tom, že rodič závažně poškozuje zájem dítěte.

Výstupy ze vzdělávání dětí s lehkým mentálním postižením **jsou snižené** dle jejich možností.

Rozvrh hodin žáků s LMP v běžných školách **je odlišný** od jejich spolužáků ve třídě, na některé hodiny musejí chodit s žáky jiných ročníků.

Všechny školy mají **povinnost** poskytovat **podporu** a zajistit **podmínky** pro vzdělávání dětí s handicapem.

Školy na děti s handicapem **nedostávají dostatek peněz**, některá podpůrná opatření **nemohou** poskytnout, přestože jim to **ukládá zákon**.

CO PLATÍ OD ZÁŘÍ 2016

Děti s handicapem se **mohou** vzdělávat v běžných i speciálních školách.

Základní školy mají povinnost přijmout **všechny** děti ze své spádové oblasti (včetně handicapovaných).

Pro **přijetí** do speciální školy jsou **nezbytné** žádost rodiče a **kladné doporučení** poradenského zařízení.

Školy **mají povinnost** informovat **OSPOD** o tom, že rodič závažně poškozuje zájem dítěte.

Výstupy ze vzdělávání dětí s lehkým mentálním postižením **jsou snižené** dle jejich možností.

Rozvrh hodin žáků s LMP v běžných školách **se přiblíží** jejich spolužákům, žáci **nebudou muset** putovat z kolektivu do kolektivu.

Všechny školy mají **povinnost** poskytovat **podporu** a zajistit **podmínky** pro vzdělávání dětí s handicapem.

Školy budou dostávat peníze na **konkrétní podpůrná opatření**, která budou pro dítě doporučena (doučování, nápravy, asistent), ve výši, která **umožní jejich realizaci**.

ANALÝZA VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ PISA A INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Analýza výsledků šetření PISA ukazuje že, nejlepší vzdělávací systémy světa

- A** zajišťují **kvalitu a zároveň rovný přístup** ke vzdělávání. Žádná ze zemí, ve kterých **dochází k výrazné segregaci** ve vzdělávání, **není** mezi 10 zeměmi s **nejlepšími vzdělávacími výsledky** - **inkluzivní vzdělávání nesnižuje kvalitu vzdělávání**, celosvětově **nejlepší vzdělávací systémy jsou proinkluzivní**.
- B** dokáží zmírnit negativní dopady nepodnětného rodinného prostředí dětí. Děti se srovnatelným sociálním znevýhodněním dosahují velmi odlišných vzdělávacích výsledků v závislosti na tom, kde se vzdělávají – **nejlepší školy dokážou překonat nedostatečnou podporu rodiny**.
- C** dokáží zajistit kvalitní vzdělávání i s méně penězi. Kvalita vzdělávání již není spojena s tím, **kolik stát investuje** do vzdělávání, ale s tím, **na co konkrétně peníze použije**. Nejlepší investicí je zvyšování profesních dovedností učitelů.
- D** dokáží **kvalitně vzdělávat** děti i v **početných** třídách a namísto do snižování počtu dětí ve třídách **investují do zvýšení kvality** učitelů. Analýzy **neprokázaly žádný vztah** mezi **počty žáků** ve třídách a **vzdělávacími výsledky**.
- E** jsou v zemích, kde **většina učitelů i celé společnosti věří**, že všechny děti **jsou schopné dosáhnout vysokých výsledků** vzdělávání.

Další důležitá zjištění z šetření PISA:

Školy, které **nedělí** žáky do skupin podle výkonnosti mají **méně neúspěšných žáků a více mimořádně úspěšných žáků**, než školy, které **žáky dělí** podle jejich schopností.

Dělení žáků do skupin podle výkonnosti **nejvíce snižuje** vzdělávací výsledky u **nejslabších** žáků. Ve skupině nejslabších žáků **chybí pozitivní působení vrstevníků** na školní výkon a motivaci k učení.

Zdroj: Andreas Schleicher (OECD) pro BBC, 2015 (<http://www.bbc.com/news/business-31087545>)
OECD (2016), Low-Performing Students: Why They Fall Behind and How to Help Them Succeed, PISA,
OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264250246-en>.

● KBS 't Klankbord v holandském Leidenu

Z členských organizací...

● Step by Step ČR, o.p.s.

Z aktivit, které společnost Step by Step ČR, o.p.s. realizovala v poslední době, určitě stojí za zmínku zahraniční stáže pro pedagogy základních a středních škol. V rámci výzvy OP VK č. 056 měly školy možnost čerpat prostředky pro „shadowing“ ve školských zařízeních zemí Evropské unie. SbS ČR využila svého členství v mezinárodní síti ISSA (*International Step by Step Association*) a vytypovala školy, které učitelům ukázaly zajímavé vzdělávací koncepty a byly zdrojem profesních zkušeností a nových inspirací. Během 7 stáží navštívilo více než 100 pedagogů Francii, Belgie, Holandsko, Švýcarsko a Slovinsko. Naším cílem bylo nejen umožnit učitelům cílená pozorování přímé práce zahraničních učitelů, ale také svá pozorování a zjištění bezprostředně reflektovat, vyhodnocovat a zvažovat přenos kvalitních podnětů do vlastní praxe. Stáž proto absolvoval také metodik SbS ČR, který skupinu seznámil se vzdělávacím systémem dané země, nabídl efektivní způsoby pozorování a jeho záznamů, facilitoval diskuse se zahraničními kolegy a koncepčně rámoval představené vzdělávací programy. Účastníci měli možnost navštívit během 5denních stáží městské, státní, soukromé a církevní školy;

školy s alternativními programy (Waldorfské gymnázium v Gentu, Montessori základní školy v Utrechtu a Delftu), školy běžného vzdělávacího proudu, školy s integračními programy pro děti z minoritních skupin, školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami či nemocniční školu. Nejen pro pedagogy, ale i pro naše lektory a metodiky znamenal tento projekt obrovský profesní růst a odborný posun v oblasti srovnávací pedagogiky.

V novém roce jsme napřeli úsilí do přípravy několika projektových žádostí v rámci výzev OP VVV. Jedna z nich se týká vytváření metodických center při MŠ s programem Začít spolu ve všech krajích ČR. Tento záměr je dlouhodobým cílem SbS ČR a přáním všech příznivců Začít spolu.

Pedagogové a spolupracovníci vzdělávacího programu Začít spolu měli možnost se potkat v květnu na Jarním setkání škol Začít spolu, kam dorazilo více než 50 hostů. Ze setkání opětovně vyplynula potřeba pedagogů více se setkávat, vyměňovat si zkušenosti a učit se od sebe navzájem.

● Jarní setkání škol Začít spolu

V současné době se SbS ČR věnuje přípravě nabídky směřované mateřským a základním školám pro „šablony“ v rámci výzvy OP VVV č. 022 a 023. Hlavním tématem šablon je pro nás posílení individualizovaného vzdělávání a rozvoj čtenářské gramotnosti v prostředí mateřských škol a vzdělávání budoucích mentorů. SbS ČR oceňuje možnost poprvé zapojit do šablon také mateřské školy a školy na území Prahy.

Tradiční aktivitou je pak příprava letních škol Začít spolu pro pedagogy MŠ a 1. stupně ZŠ, které se letos odehrají v Kadani 4.–5. 7. a v Trutnově 22.–26. 8.

SbS ČR se v posledních měsících zabývá jako jediný držitel licence pro Vzdělávací program Začít spolu® v ČR svou ochrannou známkou. Cílem našich kroků je ochrana duševního vlastnictví organizace a především záruka kvality vzdělávání realizovaného pod touto značkou.

● JA Czech

Studentský tým MAPLE company z Gymnázia Stříbro zvítězil v národním kole projektu Social Innovation Relay (SIR), jehož první ročník letos uspořádaly nezisková vzdělávací organizace JA Czech a NN pojišťovna a penzijní společnost. Celkem se do projektu přihlásilo 36 týmů z 22 středních škol z Čech a Moravy, do finále se proborovalo deset z nich. MAPLE company postupuje do celosvětového finále, které proběhne v anglickém jazyce

23. června 2016 a zúčastní se jej studenti z 10 zemí z Evropy a Asie. Kromě postupu do světového finále získali studenti věcné ceny – tablety a poukazy na nákup knih.

Studentský tým MAPLE company vyvinul návrh relaxačního a aktivně-zábavního parku určeného převážně pro seniory. Park je variabilní, lze ho realizovat téměř v každém městě a je možné jej financovat z fondů EU. V rámci společnosti MAPLE company vznikl projekt „RAZ Senior Park v Kladrubech“. Podle vytvořené studie se začne projekt realizovat na začátku července 2016 za podpory senátora Miroslava Nenutla.

MAPLE company je studentská firma, která vznikla v září loňského roku na Gymnázium Stříbro v rámci programu JA Firma organizovaného neziskovou vzdělávací organizací JA Czech. Studentský tým vedený vyučující Ivanou Strachotovou zvítězil na soutěžním veletrhu studentských firem v Hradci Králové loni v prosinci. Studenti se také zúčastnili veletrhu JA Studentská firma roku 2016 v dubnu v Praze, kde kromě projektu RAZ Senior Parku prezentovali výrobu a prodej tašek z recyklovaných materiálů a prodej bylinek. Další informace můžete najít na [webových stránkách](#) a [facebooku](#) studentské firmy.

Mezinárodní projekt Social Innovation Relay je určen pro studenty středních škol, jejichž úkolem je přijít s nápadem na podnikatelský záměr, který řeší aktuální společenský problém. Studenti pracovali ve čtyřčlenných týmech a své nápady odesílali prostřednictvím internetové platformy, která byla pro tento projekt vytvořena. Týmy rozpracovaly své nápady do podoby podnikatelského záměru, spolupracovaly přitom s mentory z řad zaměstnanců NN pojišťovny a penzijní společnosti, kteří jim poskytli cennou zpětnou vazbu a zkušenosti z praxe.

● MAPLE company, veletrh v Hradci Králové foto: Jakub Misík

Markéta Javorská, koordinátorka projektu z JA Czech upozorňuje na smysl projektu: „Cílem je seznámení studentů s fenoménem sociálního podnikání, který je celosvětovým trendem. To v sobě zahrnuje jak podporu podnikatelské gramotnosti studentů, tak obrácení jejich pozornosti ke společenským problémům, které takové podnikání pomáhá řešit. Kromě toho projekt využívá moderní komunikační technologie, jako jsou např. Skype, e-mail nebo různé on-line platformy, které jsou studentům velmi blízké.“

● Česká asociace science center

Česká asociace science center sdružuje největší lídry na poli neformálního vzdělávání, popularizace a komunikace vědy v České republice. Byla založena v roce 2013 a jejími členy jsou Techmania science center Plzeň, ostravský Svět techniky, iQLANDIA science center Liberec, brněnské VIDA! science centrum, olomoucká Pevnost poznání, Hvězdárna a planetárium Brno, Planetárium Ostrava a Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové.

Mezi hlavní úkoly asociace patří koordinace aktivit jejích členů takovým způsobem, aby byla soustavně vytvářena pozitivní image science center u české veřejnosti i vládních a nevládních organizací a současně byl zajištěn rozvoj jednotlivých science center. Mimoto asociace zastupuje své členy v rovině prosazování jejich společných zájmů, a to

● Expozice science centra

zejména ve dlouhodobém strategickém záměru zapojit science centra systematicky do vzdělávacího rámce v České republice, s primární snahou zanést programovou nabídku science center do RVP. Síť institucí neformálního vzdělávání – science center disponuje moderní infrastrukturou pro výuku prostřednictvím vlastního prožitku a zkušenosti. Interaktivní exponáty a laboratoře (F, CH, P, Z atd.) vytvářejí podmínky pro výuku přírodních zákonitostí a principů na základě vlastního prožitku. Některá science centra nabízejí také dílny, které jsou přirozeným prostorem pro kvalitní výuku technické výchovy. Edukativní programy a filmy v planetáriích vhodně doplňují programovou nabídku pro širokou veřejnost i školní skupiny.

V roce 2015 navštívilo členy sdružené v asociaci více než 1,7 milionu návštěvníků, z toho bylo 311 tisíc dětí, které tak učily v průběhu výuky. Z těchto čísel je zřejmé, že v oblasti neformálního vzdělávání v České republice hrají členové asociace významnou roli a věda podávaná v populární a zábavné formě si u české veřejnosti nachází své stoupence.

Snahou asociace je, aby tomu tak zůstalo i nadále a v budoucnosti byl udržán zájem o science centra ze strany odborné či laické veřejnosti. A dále byl ještě více využit potenciál, který science centra pro rozvoj vzdělávání v České republice nabízejí.

● Expozice science centra

● TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.

Vzdělávací centrum TEREZA vydalo první českou publikaci, která přehledně shrnuje výsledky výzkumů z celého světa o kontaktu dětí s přírodou. Petr Daniš, autor publikace s názvem *Děti venku v přírodě: ohrožený druh?*, prostudoval přes 130 děl odborné literatury a shrnul rozsáhlé výhody, které má kontakt s přírodou pro zdraví, učení a celkový rozvoj osobnosti dětí.

Autor k publikaci říká: „Fascinující výzkumy z různých míst světa nám skládají obrázek o tom, že všichni lidé – a děti především – potřebují pobyt venku v přírodě pro své plné fyzické, duševní i sociální zdraví. Kontakt s přírodou dětem usnadňuje učení a přispívá k celkovému rozvoji jejich osobnosti. To vše se dozvídáme v době, kdy v naší civilizaci svobodné hry dětí venku v přírodě spíše ubývá. I v Česku jsou děti, které se ven nedostanou téměř vůbec, doma ani ve škole. Rozpor mezi tím, co nám říká věda o zdravém a podnětném prostředí pro život dětí, a skutečností, jak a kde děti tráví svůj čas, je varovný. To musíme změnit. Musíme o tom více mluvit a musíme s tím něco udělat.“

Publikaci kladně hodnotí i odborníci. Jana Nováčková, psycholožka a spoluautorka konceptu *Respektovat a být respektován*, ji oceňuje slovy: „Mnoho rodičů i pedagogů si uvědomuje, že prostředí, v němž tráví děti většinu času, se vzdaluje přirozenosti. Ne vždy však propojujeme různá negativní zjištění o dětské populaci s nedostatkem pobytu dětí v přírodě a venku vůbec a také s nedostatkem volné hry, což byly atributy dětství předchozích generací. (...) Petr Daniš přináší velmi srozumitelně podanou a výzkumy podloženou argumentaci k tomu, abychom nahlédli tyto souvislosti.“

Publikaci si můžete stáhnout v elektronické podobě zdarma na odkazu: <http://jdeteven.cz/cz/publikace-ke-stazeni>.

PETR DANIŠ

Děti venku
v přírodě:
ohrožený druh?

● Tereza

● Jednota školských informatiků

JEDNOTA ŠKOLSKÝCH INFORMATIKŮ o. s.

Jednota školských informatiků žije v posledním období především v rámci Strategie digitálního vzdělávání (SDV) spuštěnou Inovací ICT kurikula (<http://inict.bloggy.rvp.cz/>). Na první pohled by se mohlo zdát, že se to týká pouze nepatrné části vzdělávacích programů (výuky ICT), ale to by byl omyl. Tato inovace bude nakonec muset řešit kompletně změněný způsob zpracování informací, to znamená, že se bude týkat všech. SDV pojmenovává dvě základní složky nového přístupu - digitální gramotnost a informatické myšlení. Postup sledujte na <http://digivzdelavani.jsi.cz/>.

● Jules a Jim

Jules a Jim je spolek, který od roku 2002 zajišťuje pro školy adaptační kurzy. V roce 2013 se stal zařízením pro Další vzdělávání pedagogických pracovníků, v rámci kterého školí zejména „měkké“ a preventivní dovednosti. Od roku 2014 je certifikovaným centrem všeobecné a selektivní (např. u začínající nebo vyšetřené šikany) primární prevence. V roce 2015 působil na Bílinsku v Ústeckém kraji, kde pracoval s žáky ze sociálně znevýhodněných lokalit. Od téhož roku se spolu s dalšími NNO snaží vytvořit platformu expertních organizací působících v prevenci, proto navázal spolupráci s Českou koalicí proti tabáku, Platformou pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu, SANANIMem, společností Kým čím být a spolkem Nezevli jen tak. Letos se stal také členem ČOSIVu a navázal kontakt s Klinikou adiktologie UK, takže je součástí programového výboru největší české preventivní konference PPRCH.

Ve své práci využívá zejména techniky kritického myšlení, zážitkové pedagogiky a hledá cesty využití konektivního přístupu k prevenci a osobnostně-sociální výchově / rozvoji žáků, učitelů i celých škol.

V září 2016 zahajuje již 4. běh ročního Výcviku měkkých dovedností pro práci s dětmi a mládeží – Lektorská akademie v rozsahu 250 h, který je otevřen všem pedagogickým pracovníkům z formálního i neformálního vzdělávání a do kterého je stále ještě možné se přihlásit. Bližší informace o spolku i jeho programech pro žáky, učitele i širší veřejnost naleznete na webu www.julesajim.cz.

● Akcelérátor 321

● JOB – spolek pro inovace

Zpráva z Akcelérátoru

„Nastartujeme Váš jedinečný projekt! Přihlaste se do #třidvajedna dílny pro projekty, které řeší inovativním způsobem společenský problém z oblasti vzdělávání nebo ak-

tivní občanské společnosti.“ Tato výzva nás v měsíci dubnu zaujala, a proto jsme jeden z našich projektů do přihlášky popsali. Nadace Karla Janečka přijala 81 žádostí o účast ve výše jmenované dílně. Po dvoukolovém výběru se deset minitýmů, a my mezi nimi, potkalo v obci Sv. Jan pod Skalou na novém pětidenním akcelérátoru (pořádaném ve spolupráci s coloradským Unreasonable Institute), který měl za cíl ověřit životaschopnost projektů v počáteční fázi.

Pod vedením lektorů jsme zmapovali základní stavební kameny projektu, identifikovali a oslovili cílové skupiny, vytvořili jednoduchý prototyp projektu a ověřili jej v terénu. V další fázi jsme se připravovali na setkání s mentory a partnery, kteří se nám a našim projektům věnovali čtvrtý den programu. V posledním dnu jsme ověřovali finanční udržitelnost a „ochutnávali“ nástroje strategického plánování. Více o této pro nás jedinečné vzdělávací a rozvojové příležitosti se můžete dočíst [zde](#).

Zpráva z Učitele naživo

JOB – spolek pro inovace podporuje svými zkušenostmi, know-how i zapojením svých personálních kapacit zcela jedinečný projekt, který se rozjíždí pod hlavičkou Nadace Depositum Bonum. *Učitel naživo* je jednoletý intenzivní kvalifikační výcvik pro budoucí učitele 2. a 3. stupně. Skládá se

● Akcelérátor 321

● Kurz pro mentory

z rozsáhlé praxe (cca 500–1000 h), praktického výcviku a individuální podpory (cca 360 h) a samostatné práce studentů (cca 140 h). Součástí výcviku jsou i exkurze po řadě zajímavých škol v ČR a v zahraničí. Právě propojením praxe s teorií je tento výcvik jedinečný. Výcvik je prezenční, dostupný ve dvou variantách – 3 dny v týdnu nebo 5 dní v týdnu. Pro účastníky s magisterským titulem nabízí výcvik získání učitelské kvalifikace. Pilotní verze programu je neakreditovaná (tedy ještě nekvalifikační) a je poskytována zdarma. Struktura výcviku volně vychází z britského PGCE programu realizovaného např. na Institut of Education, University College of London (IoE UCL). Více o námi podporovaném projektu zjistíte na <http://www.ucitelnazivo.cz/>.

Reportáž z mentorského kurzu aneb „Otevíráme dveře pro AKCELERÁTORY“

Pětidenní intenzivní kurz byl určený především pro pedagogické pracovníky, kteří se chtějí dále profesně rozvíjet, ale i pro ty, kteří navíc uvažují, že budou profesně směřovat a růst k roli mentora – tzn. například – vedoucího učitele, nabízet otevřené hodiny, nabízet své zkušenosti ostatním kolegům, aktivně využívat a podporovat párovou výuku, být provázejícími učiteli pro studenty učitelství, podporovat změny ve školách v duchu našich filozofických východisek (viz <http://kvs.jobos.cz/prave-menu/proc>), nebo by tyto možnost chtěli alespoň prozkoumat. Praktický mentorský výcvik jsme realizovali v období od března do června 2016. Program byl diferencovaný, v úkolech byly různé úrovně náročnosti, protože mezi účastníky byli úplní nováčci, ale i kolegyňe z předchozího ročního výcviku pro mentory a lektory. Zastoupeny byly také rozmanité pracovní role – učitelé 1. a 2. stupně ZŠ, ředitelé a zástupci ředitelů ZŠ, ředitelka a učitelka MŠ, zástupce domácího vzdělávání, lektori H-MATu i dalších třech neziskových organizací. Těší nás Váš zájem o rozvoj mentorských dovedností.

V příštím školním roce budeme otevírat navazující kurz a zároveň opakovat a dále rozvíjet ten stávající. Více informací naleznete na <http://kvs.jobos.cz/>.

Spolupráce s Huberty

ŘÁD SVATÉHO HUBERTA se sídlem na Kuksu ve spolupráci s JOB - spolek pro inovace uspořádal 1. část pilotního kurzu pro lesníky, myslivce, včelaře, hospodáře, rybáře apod. „S HUBERTEM DO ŠKOLY a možná i dál...“, který podpořilo Ministerstvo zemědělství ČR. Cílem celého kurzu je vytvořit a pilotně ověřit programy pro práci s dětmi předškolního a mladšího školního věku, které budou dětem přibližovat témata udržitelného hospodářství, smysl hospodaření a užitky, které hospodaření lidem přináší.

● Huberti

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj SKAV vydává:

Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.

Kladenská 43

252 68 Středokluky

E-mail: info@skav.cz

Web: www.skav.cz

redakce: Barbora Vobořilová